

Ivan Erceg (1919.-2017.)

Dana 10. rujna 2017. u Zagrebu je u 98. godini života preminuo dr. Ivan Erceg, bivši upravitelj Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (tada pod nazivom Zavoda za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU), član suradnik HAZU i doajen hrvatske gospodarske povijesti.

Ivan Erceg rođen je 1. studenog 1919. u Maovicama kod Vrlike, u siromašnoj seoskoj obitelji. Osnovnu školu završio je u Vrlici, a srednjoškolsko obrazovanje zbog teških materijalnih uvjeta u kojima se nalazio nastavio uz rad u Sisku, Kninu i Splitu, gdje je i maturirao. Nakon što je kraće vrijeme od 1938. do 1941. radio kao činovnik u trgovačkim društvima Žarak u Gušću kod Siska i Weiss u Virovitici, unovačen je u domobranstvo s činom narednika 1942. te služio u Kninu, a u veljači 1944. prelazi u partizane. Nakon što je 1946. demobiliziran, upisao se kao redovni slušač 1946./1947. na Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, gdje je diplomirao 30. lipnja 1950., u izuzetno kratkom roku. Već tijekom studija pokazivao je interes za povijesna istraživanja te je od druge godine do kraja studija bio demonstrator kod profesora na katedri pravne povijesti, akademika Marka Kostrenčića, a fakultativno je slušao i kolegij Ekonomska historija Jugoslavije kod prof. Rudolfa Bičanića, koji je bitno utjecao na njegov kasniji znanstveni razvoj. Tijekom studija obavio je i pripravnički staž na kotarskom sudu u Puli. Osim redovnog studija fakultativno je slušao i pomoćne povijesne znanosti kod profesora Josipa Matasovića na Filozofskom fakultetu. Nakon kraćeg zaposlenja u Državnom arhivu u Rijeci i Državnom arhivu u Zagrebu, u svibnju 1951. dolazi kao asistent u Historijski institut Jugoslavenske akademije u Zagrebu (današnji Odsjek za povijesne znanosti) u kojem će provesti svoj čitavi znanstveni radni vijek. Doktorirao je 1960. na Pravnom fakultetu s disertacijom *Severinska županija*. U zvanje znanstvenog suradnika izabran je 1962., višeg znanstvenog suradnika 1965. te znanstvenog savjetnika 1969. godine. Nakon umirovljenja

dotadašnjeg ravnatelja instituta, dr. Zlatka Herkova, i promjene upravne strukture te preimenovanja instituta u Zavod, od 1976. do 1978. bio je uz voditelja akademika Ljubu Bobana njegov prvi upravitelj. Umirovljen je 1989. godine. Izabran je za člana suradnika Akademije 1983., a taj je izbor obnovljen 1994. te 2004. godine.

U svom znanstvenom radu bavio se prvenstveno temama iz gospodarske i demografske povijesti ranog novog vijeka i u nešto manjoj mjeri srednjeg vijeka, u prvom redu na području istre, Hrvatskog primorja i Dalmacije. Svoja je istraživanja temeljio prvenstveno na samostalnim arhivskim istraživanjima te je značajan doprinos dao i objavljivanjem izvorne građe. Objavio je više knjiga (*Trst i bivše habsburške zemlje u međunarodnom prometu. Doba merkantilizma*, Građa za gospodarsku povijest Hrvatske 15, Zagreb 1970.; *“Temelj žitne trgovine” Josipa Šipuša*, Karlovac 1993.; *Ivan Kapistran Adamović, javni djelatnik, veleposjednik i ekonomist – Pregled ekonomsko-povijesnog razvitka*, Osijek 1996.; *Jozefinski katastar grada Rijeke i njegove uže okolice*, sv. 1-2, Zagreb 1998.-2000.) te koordinirao izradu i priredio značajni priručnik *Bibliographia historico-oeconomica Iugoslaviae* (Zagreb 1978.). Ukupno je uz to objavio preko 150 rasprava, studija i recenzija posvećenih temama o razvoju ekonomske misli u Hrvatskoj, počecima merkantilističkih kretanja u hrvatskim zemljama, utjecaju Bečkog dvora na gospodarski razvoj Hrvatske, regulaciji urbanijskih obveza, agrarnoj povijesti i povijesti odnosa između zemljovlasnika i obrađivača zemlje, iskorištavanju šuma, solana, i trgovini, demografskim kretanjima i strukturi stanovništva, i brojnim drugim temama.

U cilju specijalizacije iz gospodarske povijesti boravio je više puta na različitim stipendijama u inozemstvu, od kojih posebice treba istaknuti specijalizaciju iz historije agrara na Institutu za agrarnu povijest Sveučilišta u Hohenheimu-Stuttgartu 1965./1966. godine. Zajedno s Igorom Karamanom i Mirom Kolar, s kojima je i po vlastitim riječima uvijek dobro surađivao i dijelio interese i shvaćanja o važnosti proučavanja gospodarske povijesti, odigrao je pionirsku ulogu za prepoznavanje ove discipline kao važne grane unutar hrvatske povijesne znanosti. Osim vlastitim istraživanjima, važnu ulogu za razvoj gospodarske povijesti u Hrvatskoj odigrao je i na organizacijskom planu svojom aktivnošću u stručnim tijelima, udruženjima i ustanovama, a značajan doprinos dao je i uključivanju hrvatske gospodarske povijesti u europske i svjetske tokove. U tom je smislu posebno važno njegovo djelovanje u Međunarodnom komitetu za ekonomsku historiju. Bio je jedan od osnivača prvog specijalističkog časopisa *Acta historico-oeconomica Iugoslaviae*, isprva pokrenutog u okviru djelatnosti Akademije, kojem je od prvog do posljednjeg broja (1974.-2006.) bio glavnim urednikom. Posebno značenje za razvoj gospodarske povijesti odigrao je i kao nastavnik, predavajući ekonomsku povijest na Fakultetu za turizam i vanjsku trgovinu u Dubrovniku (1972.-1977.) te Ekonomskom fakultetu u Zagrebu (1983.-1990.).

Pokojni doktor Erceg bio je pripadnik prvih generacija znanstvenika koji su djelovali u Odsjeku i pod vodstvom dr. Vladimira Mošina stvorili znanstvenu tradiciju

koju Odsjek sada ponosno nastavlja. Nadživjevši sve ostale članove svoje generacije, od koje je na kraju, nakon smrti profesora Jakova Stipišića šest i pol godina ranije, ostao kao posljednji živi član, bio je uvijek rado priman kada bi posjetio Odsjek, vidljivo predstavljajući kontinuitet s tim najranijim vremenom. Stoga će, osim zbog svojih neospornih znanstvenih zasluga kojima je zadužio hrvatsku historiografiju, posebice onu koja se bavi gospodarskom poviješću, svim sadašnjim djelatnicima Odsjeka, svojim mlađim kolegama, ostati u trajnom i prijateljskom sjećanju.

Damir Karbić

